

доцільність використання аквафітнесу для корекції фізичного розвитку організму при наявності ожиріння, що представлено у розробленій авторській програмі фізичного виховання таких студентів.

Верифікація авторської експериментальної програми, спрямована на методичну, планомірну трирічну роботу у СМГ зі студентами, хворими на ожиріння I-II ступеня, забезпечила позитивний результат у динаміці функціональних показників організму студентів ЕГ та довела адекватність добраних засобів фізичного виховання для позбавлення від наявного захворювання. Встановлено, що в результаті трирічного курсу занять за авторською програмою фізичного виховання у студенток ЕГ, зафіксовано достовірне ($p < 0,01-0,001$) поліпшення ряду функціональних показників стану кардіореспіраторної системи. Статистичний аналіз отриманих даних формуючого експерименту підтверджує їх репрезентативність і достовірність і вказує на позитивний вплив використаної авторської програми використання занять аквафітнесом: усі показники у студентів ЕГ вище, ніж у студентів КГ, що є прямим підтвердженням її ефективності та переваги по порівняно із чинною. Аналіз результатів функціональних проб студентів КГ, хворих на ожиріння, упродовж курсу занять фізичним вихованням у ВНЗ показав відсутність значних змін отриманих показників, що свідчить про недостатній вплив використовуваних засобів у процесі фізичного виховання.

Основним методичним підсумком роботи є можливість доповнити чинну методичку фізичного виховання студентів, хворих на ожиріння, враховуючи об'єктивні закономірності їхніх захворювань, та удосконалити її організацію у вищих навчальних закладах.

Перспективи подальших досліджень передбачають аналіз впливу розробленої авторської експериментальної програми для студентів СМГ, хворих на ожиріння I-II ступеня, на стан соматичного здоров'я.

Література

1. Бароненко В.А., Рапопорт Л.А. Здоровье и физическая культура студента. М. : Альфа, 2009. 352 с.
2. Грибан Г.П. Аналіз причин і наслідків низького стану здоров'я студентської молоді. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія № 15. «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)». 2011. Вип. 10. С. 207–211.
3. Детков Ю.Л., Платонова В.А., Зефирова Е.В. Теория и практика физической культуры для студентов с ослабленным здоровьем. СПб: СПбГУИТМО, 2008. 96 с.
4. Корягін В. М., Блавт О. З. Фізичне виховання студентів у спеціальних медичних групах : навч. посіб. Л. : Видавництво Львівської політехніки, 2013. 488 с.
5. Магльований А.В., Мухін В.М., Магльована Г.М. Основи фізичної реабілітації: навч. посіб. Л. : ВМС, 2006. 148 с.
6. Менхин, Ю.В. Физическое воспитание : теория, методика. М. : ФиС, 2006. 312 с.
7. Присяжнюк С.І. Фізичне виховання. К. : ЦУЛ, 2008. 502 с.
8. Физическая культура. Под ред. Е.С. Григоровича, В.А. Переверзева. Минск : Вышэйшая школа, 2008. 222 с.
9. Adami M.R. Aqua fitness. London : Dorling Kindersley Book, 2002. 160 p.
10. Anikieiev D.M. Criteria of effectiveness of students' physical education system in higher educational establishments. Physical education of students. 2015. № 5. pp. 3–8.
11. Gurtovaya T.V. Conceptual essence the physical education students of university, obese patients, in special medical groups. Research Journal of International Studies. 2014 № 9(28). P. 111–115.
12. Franclin B., Rubenfire M. Losing Weight Through Exercise. Amer. J. Med. 2010. Vol. 244.
13. Hines E.W. Fitness swimming: Fitness Spectrum Series. Human Kinetics, 2005. 186 p.

Дерека Т. Г.

Сумський державний педагогічний університету імені А. С. Макаренка

Туманова В. М.

Київський університет імені Бориса Грінченка,

СУЧАСНИЙ ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДЛЯ УКРАЇНИ

У статті досліджено сучасний зарубіжний досвід підготовки фахівців фізичного виховання. Проаналізовано професійну підготовку фахівців фізичного виховання у країнах Європейського Союзу. Розкрито особливості професійної підготовки фахівців фізичного виховання у Сполучених Штатах Америки. Розглянуто професійну підготовку фахівців фізичного виховання у країнах СНД. Запропоновано для впровадження до сучасних стандартів професійної підготовки в Україні досвід ЄС, США та країн СНД.

Ключові слова: зарубіжний досвід, професійна підготовка, фізичне виховання, фахівець.

Дерека Т.Г., Туманова В.Н. Современный зарубежный опыт профессиональной подготовки специалистов физического воспитания для Украины. В статье исследовано современный зарубежный опыт подготовки специалистов физического воспитания. Проанализировано профессиональную подготовку специалистов физического воспитания в странах Европейского Союза. Раскрыты особенности профессиональной подготовки специалистов физического воспитания в Соединенных Штатах Америки. Рассмотрены профессиональную подготовку специалистов физического воспитания в странах СНГ. Предложено для внедрения в современные стандарты профессиональной подготовки в Украине опыт ЕС, США и стран СНГ.

Ключевые слова: зарубежный опыт, профессиональная подготовка, физическое воспитание, специалист.

Dereka T., Tumanova V. Modern foreign experience of professional training of p.e. specialists for Ukraine. Modern foreign experience of P.E. specialists' training has been researched in this article. Professional training of EU states' P.E. specialists

has been analyzed. It has been established that professional training in EU higher education institutions is focused on forming specialized knowledge, skills and abilities, on development of personal qualities which are important for the profession. That training of EU states' P.E. and sports specialists is aimed at developing their creative potential, interests, tendencies, motives and values.

Features of professional training of the USA's P.E. specialists have been highlighted. It has been established in this article that definitive features of the USA educational standards are the usage of the same educational plan in higher education institutions, regular recording of academic performance, as the graduation exams are conducted at the end of any educational level. Professional training of P.E. specialists in the USA is special because of that system of selecting the best future P.E. teachers and of controlling the progress of students' readiness to be effective professionals.

Professional training of the CIS states' P.E. specialists has been described. It has been defined in the article that professional activities of CIS states' PE graduates include PE and sports education, promoting healthy lifestyle, service industry, tourism, management, academic work. They are prepared by higher education institutions for such professional activities: pedagogical, training, recreational, managerial, academic researching, cultural and educational.

It has been established that to develop and implement the programs of P.E. specialists' training higher education institutions rely on particular type of professional activity, which is decided by the needs of labor market and educational and material resources. The experience of EU, USA and CIS has been offered to apply in Ukraine. It has been determined that adding the ability of students to select their own additional specializations and training schedule would provide Ukrainian educational systems with good perspectives.

Keywords: foreign experience, professional training, physical education, specialist.

Актуальність. Професійну підготовку фахівців фізичного виховання за кордоном досліджували такі вчені, як Л. П. Сущенко, Л. С. Фролова, Т. Ю. Осадча, І. В. Грінченко, Ю. Д. Войнар, Д. Наварецький, І. Д. Глазирін. Проте, ще не було визначено сучасними дослідниками особливостей професійної підготовки фахівців фізичного виховання за кордоном задля використання їх в системі сучасної професійної підготовки в Україні.

Аналіз проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту в зарубіжних країнах, проведений дослідниками, свідчить про те, що до структури професійної підготовки фахівців фізичного виховання і спорту входять: факультети фізичного виховання класичних університетів, інститути фізичного виховання, спортивні академії, факультети фізичного виховання в педагогічних коледжах, курси для інструкторів масової фізичної культури при класичних університетах [1].

У світі сучасних реформ вищої школи в Європі надзвичайно важливого значення набуває професійна підготовка фахівців у вищих навчальних закладах, де забезпечується формування спеціальних знань, умінь і навичок, розвиток професійно значущих особистісних якостей. Особливого значення набуває професійна підготовка фахівців фізичного виховання і спорту; розвиток їх творчого потенціалу, інтересів, схильностей, мотивів і ціннісних установок [9]. Концептуальні положення організації та змісту професійної підготовки фахівців фізичного виховання у вищих навчальних закладах базуються на принципах Болонської декларації Європейського Союзу (1999), нормативних документах Європейського Союзу, рекомендаціях ЮНЕСКО, які вказують на необхідність неперервності, гнучкості, доступності, відкритості, гуманістичної спрямованості фізкультурної освіти [7].

Студенти навчаються три роки для отримання ступеня бакалавра й два роки – магістра (Бельгія, Нідерланди, Чехія, Польща, Швеція, Хорватія). Навчальний план бакалавра наук у галузі фізичного виховання складає 180 кредитів – стандартна програма протягом трьох років, по 60 кредитів на рік. Також студенти навчаються за чотирирічною програмою бакалавріату (Болгарія, Латвія, Литва, Іспанія) [3].

Майбутній фахівець фізичного виховання у країнах ЄС має право обирати індивідуальну траєкторію навчання, планувати послідовність вивчення навчальних дисциплін, обирати додаткові спеціалізації, графік проходження професійної практики. Додаткові спеціалізації, які пропонуються студентам наступні: «Народні танці», «Адаптоване фізичне виховання», «Спорт для всіх», «Педагогіка здоров'я та спорту», «Фітнес і здоров'я» (фітнес-експерт), «Менеджер спорту» (студент має змогу почати власний бізнес у галузі спорту та здоров'я), «Тренер з виду спорту» (залежно від виду спорту й своїх навичок студент готовий до роботи тренера та має спортивну спеціалізацію) та ін.

Комплекс споріднених освітніх програм або програм професійної підготовки фахівців фізичного виховання, що реалізуються у вищих навчальних закладах, полегшують послідовне індивідуальне зростання всередині або між різними сферами професійної діяльності. Вивчення європейського досвіду дозволило зробити висновок, що освітня траєкторія підготовки фахівців фізичного виховання виражається в послідовності етапів навчання, яку здійснює студент для отримання знань, навичок, компетенцій, та дає можливість поєднувати послідовність формального та неформального навчання [4].

Характерними особливостями освітніх стандартів США є [8]: досягнення фіксованих показників якості освіти; випускні іспити проводяться наприкінці кожного рівня освіти; використання єдиного навчального плану у вищих навчальних закладах по всій країні. Система професійної підготовки США у галузі фізичної культури і спорту відображається у змісті освіти, що ґрунтується на основі модульно-компетентнісного підходу. Засвоєння знань певного етапу (модуля) навчання завершується отриманням диплому (сертифікату) певного рівня [3, 6].

Професійна підготовка фахівців фізичного виховання у вищих навчальних закладах США здійснюється за такими програмами [10]: «Атлетичне тренування – навчання студентів попередженню та лікуванню спортивних травм»; «Наука про рух» – анатомія, фізіологія, біофізика та фізіологія рухів, «Терапевтична реабілітація»; «Адміністрування в спорті й фітнесі», «Керівництво спортивними програмами, спорудами, послугами»; «Спорт на природі», «Паркова рекреація»; «Теорія здоров'я»; «Фізична теорія»; «Біологія»; «Теорія танців»; «Рекреаційне тренування»; «Сервіс громадського здоров'я»; «Фізичне виховання». Характерною рисою компетентного професіонала в галузі фізичного виховання і спорту в США є

вміння самостійно створювати якісну шкільну навчальну програму з фізичного виховання відповідно до вимог й інтересів спільноти, шкільного округу, класу, групи дітей. Особливістю професійної підготовки фахівців фізичного виховання у США є система відбору майбутніх педагогів у галузі фізичного виховання та система контролю готовності абітурієнта й випускника до ефективної професійної діяльності. Перед вступом на програму підготовки абітурієнту пропонуються завдання на визначення та оцінку професійно-педагогічних здібностей особистості й базовий рівень знань та умінь, необхідних для успішного навчання, що є більш важливим, ніж загальна спортивна підготовка [2].

В країнах СНД з метою сприяння вдосконаленню і розвитку освіти, науки і практики в галузі фізичної культури і спорту, включаючи процеси надання широкого спектру освітніх послуг, забезпечення зв'язків і контактів з міжнародною науковою і спортивною громадськістю, створення умов для найбільш ефективної реалізації творчого потенціалу в інтересах розвитку теорії та практики олімпійського спорту, міжнародного спортивного й олімпійського руху, світової спортивної науки, забезпечення прогресу в науковій, спортивній та освітній діяльності в 2009 році було створено Міжнародну асоціацію університетів фізичної культури і спорту зі штаб-квартирою в м. Алмати. Міжнародна асоціація університетів фізичної культури і спорту покликана об'єднати вищі навчальні заклади фізкультурного профілю та стандартизувати процес професійної підготовки фахівців фізичного виховання провідних спортивних університетів країн світу та країн СНД [4].

Як показали дослідження, заклади вищої освіти країн СДН реалізують профіль навчання «Фізична культура, туризм»; напрями підготовки «Фізична культура і спорт» (спеціальності фізичної культури – «Фізична культура», «Оздоровча та адаптивна фізична культура», «Фізична реабілітація та ерготерапія»; спеціальності спорту – «Спортивно-педагогічна діяльність»); напрям «Туризм, готельні послуги» (спеціальності – «Туризм», «Спортивно-туристична діяльність»); напрям «Інноваційна діяльність» (спеціальності – «Інноваційні технології», «Керування інноваційними проектами в туристичній індустрії», «Інноваційний менеджмент в галузі туризму, в готельній діяльності»). Навчання за профілем підготовки «Педагогіка», напрям підготовки «Професійна освіта», наукова та педагогічна діяльність зі спеціальності «Теорія і методика фізичного виховання», «Спортивне тренування», «Оздоровча та адаптивна фізична культура» (Білорусія). Додаткові спеціалізації, які пропонуються студентам в процесі професійної підготовки в країнах СНД: «Спортивна журналістика», «Спортивний менеджмент», «Спортивна психологія», «Спортивна режисура», «Спортивне арбітражне право», «Лікувальна фізична культура і масаж» (Казахстан) [5]. Професійна діяльність випускників, які засвоїли програму бакалавріату та магістратури включає освіту у галузі фізичної культури, спорту, рухової рекреації та реабілітації, пропаганди здорового способу життя, сферу послуг, туризм, сферу управління, наукову роботу. Види професійної діяльності, до яких готуються фахівці фізичного виховання у вищих навчальних закладах: педагогічна, тренерська, рекреаційна, організаційно-управлінська, науково-дослідна, культурно-просвітницька. При розробці та реалізації програми бакалавріату та магістратури вищий навчальний заклад орієнтується на конкретний вид професійної діяльності, до якої готується фахівець, виходячи з потреб ринку праці, науково-дослідних і матеріально-технічних ресурсів закладу. Програма підготовки формується в залежності від видів навчальної діяльності та вимог до результатів освоєння освітньої програми, орієнтованої на: науково-дослідний, педагогічний вид професійної діяльності як основний; практико-орієнтований, прикладний вид професійної діяльності як основний [7]. Навчання фахівців фізичного виховання за програмами бакалавріату та магістратури здійснюється в очній, очно-заочній та заочній формах навчання. Обсяг програми бакалавріату становить 240 залікових одиниць (з.о.); магістратури – 120. Навчальні плани професійної підготовки фахівців фізичного виховання включають дисципліни «Акмеологія», «Акмеологія фізичного виховання».

Аналіз професійної підготовки фахівців фізичного виховання у зарубіжних країнах показав, що в її основу покладено ідею максимального забезпечення високого рейтингу майбутнім фахівцям фізичного виховання на ринку праці, підвищення їхньої конкурентоспроможності. У зарубіжній системі професійної підготовки придатність до професійної діяльності характеризує сукупність знань, умінь, навичок, володіння підходами для вирішення виробничої ситуації, а також здатність і бажання до неперервного удосконалення та професійного розвитку.

Вивчення зарубіжного досвіду дозволило зробити висновок, що освітня траєкторія підготовки фахівців фізичного виховання виражається в послідовності етапів навчання, яку здійснює студент для отримання знань, навичок, компетенцій, та дає можливість поєднувати послідовність формального та неформального навчання. Майбутній фахівець фізичного виховання має право обирати індивідуальну траєкторію навчання, планувати послідовність вивчення навчальних дисциплін, обирати додаткові спеціалізації, графік проходження професійної практики. Комплекс споріднених освітніх програм або програм професійної підготовки фахівців фізичного виховання, що реалізуються у вищих навчальних закладах, полегшують послідовне індивідуальне зростання всередині або між різними сферами професійної діяльності. **В результаті аналізу зарубіжного досвіду професійної підготовки фахівців фізичного виховання було визначено, що для України цікавими і перспективними стануть [4]:** можливість надання студентам у процесі навчання обирати додаткові спеціалізації та графік проходження професійної практики, планування послідовності вивчення навчальних дисциплін професійного та практичного циклів підготовки; навчання фахівців фізичного виховання створювати, використовувати на практиці й оцінювати власну шкільну програму фізичного виховання відповідно до особливостей стану здоров'я тих, хто займається фізичною культурою, та з урахування стандартів шкільного фізичного виховання; внесення до освітніх програм професійної підготовки фахівців фізичного виховання дисципліни «Акмеологія», «Акмеологія фізичного виховання». **Перспективними напрямом дослідженнями є визначення шляхів впровадження інноваційного зарубіжного досвіду професійної підготовки фахівців фізичного виховання в Україні.**

Література

1. Войнар Ю. Розвиток та сучасні тенденції системи підготовки фахівців з фізичної культури в умовах Євроінтеграції: [монографія] / Ю. Войнар, Д. Наварецький, І. Д. Глазирін. – Черкаси : Відлуння-Плюс, 2005. – 184 с.

2. Дерка Т. Професійна підготовка фахівців фізичного виховання у США / Т. Дерка // Неперервна професійна освіта: теорія і практика, 2016. – №1-2 (46-46) – С. 71-75.
3. Дерка Т. Сучасні тенденції професійної підготовки фахівців фізичного виховання у країнах Європейського Союзу / Т. Дерка // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки, 2016. – №4 – С. 29-34.
4. Дерка Т. Г. Неперервна професійна підготовка фахівців фізичного виховання: акмеологічні засади: [монографія] / Т. Г. Дерка; за ред. С. О. Сисоєвої. – Київ : Видавництво ВП «Едельвейс», 2016. – 528 с.
5. Дерка Т. Г. Особливості професійної підготовки фахівців фізичного виховання країн СНД, ЄС та США / Т. Г. Дерка // Перспективные направления развития современной науки : Первый независимый научный вестник. – 2016. – №8. – С. 48-50.
6. Мединський С. В. Діяльність американського альянсу здоров'я, фізкультурної освіти, рекреації й танців крізь призму часу / С. В. Мединський // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : збірник наукових праць. – 2012. – № 3 (19). – С. 35-38.
7. Пономарев Г. В. Государственные образовательные стандарты в области физической культуры и спорта: проблемы и перспективы усовершенствования / Г. Н. Пономарев // Теория и практика физической культуры. – 2000. – № 12. – С. 9-14.
8. Approved by College Pelegate Assembly December, 1984-Atlanta? Georgia? Eight Edition, 1992. – P. 89.
9. Hrynchenko I. B. The descriptive analysis of professional training teachers-to-be in physical education and sport in Europe and Ukraine, Turystyka, Sport i Zdrowie, № 3 (2013). Режим доступу: www.tsz.po.opole. . – Назва з екрана.
10. Task Force on teaching as a profession. A nation prepared: Teachers for the 21st century. – New York: Carnegie Corporation of New York, 1986. – 26 p.

Reference

1. Vojnar Ju. Rozvytok ta suchasni tendenciji systemy pidgotovky fakhivciv z fizychnoji kul'tury v umovakh Jevrointehraciji: [monohrafija] / Ju. Vojnar, D. Navareckij, I. D. Ghazyrin. – Cherkasy : Vidlunnja-Pljus, 2005. – 184 s.
2. Dereka T. Profesijna pidgotovka fakhivciv fizychnogho vykhovannja u SSHa / T. Dereka // Neperervna profesijna osvita: teorija i praktyka, 2016. – #1-2 (46-46) – S. 71-75.
3. Dereka T. Suchasni tendenciji profesijnoji pidgotovky fakhivciv fizychnogho vykhovannja u krajinaх Jevropejskogho Sojuzu / T. Dereka // Visnyk Zhytomirskogho derzhavnogho universytetu imeni Ivana Franka. Pedagoghichni nauky, 2016. – #4 – S. 29-34.
4. Dereka T. Gh. Neperervna profesijna pidgotovka fakhivciv fizychnogho vykhovannja: akmeologhichni zasady: [monohrafija] / T. Gh. Dereka; za red. S. O. Sysojevoji. – Kyjiv : Vydavnyctvo VP «Edeljevs», 2016. – 528 s.
5. Dereka T. Gh. Osoblyvosti profesijnoji pidgotovky fakhivciv fizychnogho vykhovannja krajini SND, JeS ta SSHa / T. Gh. Dereka // Perspektivnyje napravlenija rozvytija sovremennoj nauky : Pervyj nezavysymyj nauchnyj vestnyk. – 2016. – #8. – S. 48-50.
6. Medyns'kij S. V. Dijalnistj amerykans'kogho aljansu zdorov'ja, fizkul'turnoji osvity, rekreaciji j tanciv krizj pryzmu chasu / S. V. Medyns'kij // Fizyчне vykhovannja, sport i kul'tura zdorov'ja u suchasnomu suspiljstvi : zbirnyk naukovykh pracj. – 2012. – # 3 (19). – S. 35-38.
7. Ponomarev G. V. Gosudarstvennye obrazovatel'nye standarty v oblasti fizicheskoj kul'tury i sporta: problemy i perspektivy usovershenstvovanija / G. N. Ponomarev // Teorija i praktika fizicheskoj kul'tury. – 2000. – # 12. – S. 9-14.
8. Approved by College Pelegate Assembly December, 1984-Atlanta? Georgia? Eight Edition, 1992. – P. 89.
9. Hrynchenko I. B. The descriptive analysis of professional training teachers-to-be in physical education and sport in Europe and Ukraine, Turystyka, Sport i Zdrowie, № 3 (2013). Режим доступу: www.tsz.po.opole. . – Назва з екрана.
10. Task Force on teaching as a profession. A nation prepared: Teachers for the 21st century. – New York: Carnegie Corporation of New York, 1986. – 26 p.

Зеніна І.В., Гаврилова Н.М.

**Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»**

РОЗВИТОК РУХОВИХ ЯКОСТЕЙ І ФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАНУ СТУДЕНТОК ЗАСОБАМИ ГІМНАСТИКИ

У статті розглядаються питання комплексного розвитку фізичних (рухових) якостей і функціонального стану організму студенток вузу на заняттях фізичної культури, які проводяться з використанням різних засобів гімнастики.

Ключові слова: студентки, рухові якості, функціональний стан організму, тестові випробування, різні засоби гімнастики.

Зеніна І.В., Гаврилова Н.М. Развитие двигательных качеств и функционального состояния студенток средствами гимнастики. В статье рассматриваются вопросы комплексного развития физических (двигательных) качеств и функционального состояния организма студенток вуза, на занятиях физической культуры проводимых с использованием различных средств гимнастики.

Ключевые слова: студентки, двигательные качества, функциональное состояние организма, тестовые испытания, различные средства гимнастики.